

बालबालिका कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०७८

असहाय, अनाथ, अपाङ्गता भएका, द्वन्द्व पीडित, विस्थापित एवम् जोखिममा रहेका बालबालिकालाई राज्यबाट विशेष संरक्षण सुविधा पाउने संवैधानिक हकको व्यवस्था गरेको छ। त्यसैगरी बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ मा बालबालिकाकाको अधिकारको सम्मान, संरक्षण, प्रवर्धन र परीपूर्ति गरी उनीहरूको सर्वोत्तम हित कायम गर्ने व्यवस्था रहेको छ। साथै बालबालिका सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, २०६९ मा बालबालिका संरक्षणको सबैभन्दा उत्तम उपायका रूपमा बालबालिका परिवारमा नै रहने बातावरण सिर्जना गर्ने, बालबालिकाको पालन पोषण हेरचाह गर्ने, शिक्षादीक्षा दिन नसक्ने विपन्न परिवारलाई आर्थिक र अन्य भौतिक सहयोग प्रदान गर्न मापदण्ड र संयन्त्र तर्जुमा एवम् विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका, जोखिममा परेका र विपन्न परिवारका बालबालिकाको पालन पोषण गर्ने विषयहरूलाई समेटिएको छ। पोषण, हेरचाह, शिक्षादीक्षा, उपचार तथा संरक्षण विद्यमान कानून, नीति, योजना र कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि दुधौली नगरपालिकाको बाल संरक्षण नीति, २०७६ को दफा ५.७ मा बालकोष सम्बन्धी आर्थिक राहत सहयोग नीतिको व्यवस्थाभए अनुसार त्यस्ता बालबालिकालाई आर्थिक राहत र सहयोग उपलब्ध गराउन बाञ्छनीय भएकोले यस दुधौली नगरपालिकाबाट, बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा- ६३ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी बालबालिकाको लागि तत्काल राहत क्षतिपूर्ति प्रदान र पुनस्थापना गर्ने काम समेतका लागि यस नगरपालिकामा एक बाल कोष हुनेछ भन्नेकुरा समेत उल्लेख गरेको हुनाले स्थानीय सरकार सञ्चालन एन २०७४ को दफा १०२ को उपदफा २ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यो बालबालिका कोष सञ्चालन कार्यविधि २०७८ तर्जुमा गरिएको छ।

परिच्छेद -१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस कार्यविधिको नाम "बालबालिका कोष कार्यविधि सञ्चालन , २०७८" रहेको छ ।
- (२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।
२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्य विधिमा;-
 - (क) "बालबालिका" भन्नाले अठार वर्ष उमेर पूरा नगरेको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।
 - (ख) "अनाथ बालबालिका" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिमका अनाथ बालबालिका सम्झनु पर्छ ।
 - (ग) "असहाय बालबालिका" भन्नाले बालबालिकाको पालन पोषण, शिक्षादीक्षा, उपचार तथा संरक्षणको लागि सहयोग तथा सहायता गर्ने एकाघरका उमेर पुगेको कोही व्यक्ति नभएका बालबालिका सम्झनु पर्छ ।
 - (घ) "अशक्त बालबालिका" भन्नाले गम्भीर शारीरिक वा मानसिक समस्या भएका तथा अपाङ्गता भई प्रचलित कानून बमोजिम 'क' वा ख बर्गको अपाङ्गता परिचय पत्र प्राप्त गरेका बालबालिका सम्झनु पर्छ ।
 - (ङ) "विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिका" भन्नाले बालसंरक्षण नीति, २०७६ले परिभाषा गरेका बालबालिका लाई सम्झनु पर्छ ।

- (च) "जोखिममा परेका बालबालिका" भन्नाले हराएका, अपहरणमा परेका, वेपत्ता भएका, बेच विखन तथा ओसार पसारमा परेका, हिड्शामा परेका, यौन दुर्व्यवहार र शोषणमा परेका, सडकमा जीवन जीउनलाई बाध्य भएका, जोखिमपूर्ण व्यवसाय वा कामबाट उद्धधार गरी राहत सहयोगको आवश्यकता भएका बालबालिकालाई सम्झनु पर्छ ।
- (छ) "विपन्न परिवारका बालबालिका" भन्नाले प्रचलित कानुन वा नेपाल सरकारको नीति बमोजिम विपन्न परिवार मानिएका परिवारका बालबालिका सम्झनु पर्छ र सो शब्दले स्थानीय तहको सम्बन्धित वडा समितिले विपन्न परिवार हो भनी प्रमाणित तथा सिफारिस गरेका परिवारका बालबालिकालाई समेत जनाउँछ ।
- (ज) "गम्भीर प्रकृतिको रोग वा घातक रोग" भन्नाले नेपाल सरकारले घातक रोग भनी घोषणा गरेका क्यान्सर, मुटु, मृगौला, पक्षघात, फोक्सो, कलेजो, रोग जस्ता घातक एवम् उपचारका दृष्टिकोणले महँगो हुने रोगहरू सम्झनु पर्छ ।
- (झ) "सम्बन्धित वडा समिति" भन्नाले बालबालिका वा बालबालिकाको बाबु, आमाको स्थायी बसोबास भएको स्थानीय तहको वडा समिति सम्झनु पर्छ सो शब्दले बाबु तथा आमा छुट्टिएर अलग बसेका भए जोसँग बालबालिका बस्छन् निजको स्थायी बसोबास रहेको वडासमितिलाई समेत जनाउँछ ।
- (ञ) "संरक्षक" भन्नाले बालबालिकाको हक हितको संरक्षण गर्न प्रचलित कानुन बमोजिम दायित्व भएको वा नियुक्ति गरिएको व्यक्ति वा संस्थालाई सम्झनु पर्छ र सो शब्दले संरक्षक नभएको अवस्थालाई समेत जनाउँछ ।
- (ट) बाल अधिकार समिति भन्नाले बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को परिच्छेद ६ को ६०.२ अनुसार यस स्थानीय तहले निर्णय गरेको दुधौली नगरपालिकाको बाल संरक्षण नीति, २०७६ को बुँदा ५.५ अनुसारको समितिलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ठ) "बालकल्याण अधिकारी" भन्नाले बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ६१ मा व्यवस्था भए अनुसार यस स्थानीय तहले निर्णय गरेको दुधौली नगरपालिकाको बालसंरक्षण नीति, २०७६को बुँदा ५.६ अनुसारको बालकल्याण अधिकारीलाई सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद -२

उद्देश्य, आधारभूत सिद्धान्त र लक्षित बालबालिका

३. यो कार्यविधि तर्जुमा गर्नुको उद्देश्य विशेष ; संरक्षण आवश्यकता भएका, जोखिममा परेका र विपन्न परिवारका बालबालिकाको संरक्षण पारिवारिक बातावरणमा हुर्काउन सहयोग पु-याउन तथा आपत्कालीन आर्थिक राहत सहयोग गर्नु हो ।

४. यो कार्यविधि निम्नानुसारका आधारभूत सिद्धान्तका आधारमा तयार गरिएको हो ।

(क) बाल अधिकारको सम्मान ।

(ख) बाल संरक्षण ।

(ग) बालबालिकाको सर्वोत्तम हित ।

(घ) भेदभाव रहितता ।

५. यस कार्यविधि अनुसारका लक्षित बालबालिका देहाय अनुसार हुनेछन् ।

(क) विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका ।

(ख) जोखिममा परेका ।

(ग) आर्थिक दृष्टिकोणले विपन्न परिवारका ।

(घ) प्राकृतिक तथा मानवीय कारणबाट पीडित तथा प्रभावित ।

(ङ) दुर्घटना तथा चोटपटकबाट गम्भीर रूपमा घाइते भएका ।

आर्थिक राहत सहयोगको व्यवस्थापन, आधार, सीमा र सिफारिस

६. आर्थिक राहत सहयोगको व्यवस्थापन:- प्रत्येक आर्थिक वर्ष विनियोजित स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकमबाट आर्थिक राहत सहयोग रकमको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

७. आर्थिक राहत सहयोग उपलब्ध गराउने आधारहरू र सीमा: यस कार्यविधि बमोजिम लक्षित बालबालिकालाई सामान्यतया एक पटक देहाय बमोजिमको आर्थिक राहत सहयोग मध्ये कुनै एक आर्थिक राहत सहयोग देहायको आधार र सीमा बमोजिम उपलब्ध गराइने छ।

(क) गम्भीर प्रकृतिको रोग वा घातक रोग, दुर्घटना तथा चोटपटकबाट गम्भीर रूपमा घाइते भएका, गम्भीर शारीरिक वा मानसिक समस्या वा गम्भीर अपाङ्गता भएको कारण जीवन जोखिममा रही बाबु, आमा वा परिवारबाट उपचारको व्यवस्था हुन नसकेको वा सामान्य जीवन यापन गर्न कठिनाई भएका बालबालिकाको उपचार सहयोग वापत सात हजार रुपैयाँ सम्म ।

(ख) अनाथ/असहाय/अशक्त बालबालिका वा बाबुआमालाई गम्भीर शारीरिक वा मानसिक अपाङ्गता वा अशक्तता भएको कारण उचित हेरचाह नपाएका बालबालिकाको पालन पोषण, हेरचाह, शिक्षादीक्षा तथा संरक्षण सहयोग वापत पाँच हजार रुपैयाँ सम्म ।

(ग) जोखिममा परेका वा प्राकृतिक तथा मानवीय कारणले सिर्जित आपत्कालीन बाल संरक्षण सहयोग वापत सात हजार रुपैयाँसम्म ।

(घ) विपन्न परिवारका बालबालिकाका लागि लत्ता कपडा विद्यालय पोशाक, झोला तथा शैक्षिक सामग्री वा सामान्य उपचार सहयोग पाँच हजार रुपैयाँसम्म ।

(ङ) घर परिवार पुनर्मिलन तथा पुनस्थापना खर्च वापत पाँच हजार रुपैयाँसम्म ।

८. सिफारिस-पत्र आवश्यक हुने: यस कार्यविधि बमोजिम देहायको आर्थिक राहत सहयोग उपलब्ध गराउन वडा कार्यालय अस्पताल र विद्यालयमा अध्ययनरत भए सम्बन्धित विद्यालयको सिफारिस-पत्र आवश्यक हुनेछ।

(क) गम्भीर प्रकृतिको रोग वा घातक रोग तथा चोटपटक उपचारको लागि सम्बन्धित स्थानीय तहको वडा समितिको निर्णयले त्यस्तो बालबालिका अनाथ, असहाय, अशक्त, विपन्न परिवार भएको र सम्बन्धित सरकारी अस्पतालमा उपचार भइरहेको वा भएको भर्ना पर्चा तथा उपचार चेक जाँचको पत्र ।

(ख) अनाथ, असहाय, अशक्त वा हेरचाह नपाएका बालबालिकाको पालन पोषण, हेरचाह तथा संरक्षणको लागि सम्बन्धित स्थानीय तहको वडा समितिको निर्णय अनाथ वा असहाय वा अशक्त वा विपन्न परिवारको भएको सिफारिस-पत्र ।

(ग) विपन्न परिवारका बालबालिकाका लागि लत्ता कपडा विद्यालय पोशाक, झोला तथा शैक्षिक सामग्री वा सामान्य उपचारको लागि सम्बन्धित स्थानीय तहको वडा समितिको निर्णयले अनाथ वा असहाय वा अशक्त विपन्न परिवार भएको र विद्यालयमा अध्ययनरत रहेकोभए सम्बन्धित विद्यालयको सिफारिस-पत्र तथा उपचारको हकमा स्वास्थ्य संस्थाबाट उपचार भइरहेको वा भएको भर्ना पर्चा वा उपचार चेकजाँचको त्यस्तो संस्थाको सिफारिस-पत्र ।

(घ) जोखिममा परेका वा प्राकृतिक वा मानवीय कारणले सिर्जित आपत्कालीन बाल संरक्षण सहयोगको लागि सम्बन्धित स्थानीय तहको वडा समितिको निर्णयमा त्यस्तो घटना घटनगएको र परिवार आर्थिक रूपमा विपन्न भएकोले सहयोगको आवश्यकता भएको सिफारिस-पत्र ।

(ङ.) घर परिवार पुनर्मिलन तथा पुनस्थापनाको लागि त्यस्तो अवस्था वा आवश्यकता खुलाउने आधार भएको कागजात, निर्देशन वा कुनै निकाय वा संस्था र सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस-पत्र ।

परिच्छेद -४

आर्थिक राहत सहयोग प्राप्त गर्न आवश्यक कागजात, कार्यविधि र सिफारिस

९. निवेदन दिनुपर्ने : (१) यस कार्यविधि बमोजिमको आर्थिक राहत सहयोग प्राप्त गर्न बालबालिका स्वयम् वा बालबालिकाको बाबु वा आमा वा संरक्षकले वाल अधिकार समितिमा बुँदा १२ को एए अनुसूची -१ को ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

१०. आवश्यक कागजात संलग्न गर्नुपर्ने : निवेदनका साथ सकल कागजातको प्रतिलिपि एक/एक प्रति बालबालिकाको पासपोर्ट साइजको फोटो दुईप्रति बाबु वा आमा वा संरक्षकको पासपोर्ट साइज फोटो एकप्रति(संरक्षक संस्था भएमा लिखित पत्र)समेत पेश गर्नु पर्ने छ ।

११. रुजु तथा रुजु सुची:: प्राप्त निवेदन र कागजात सम्बन्धित कर्मचारीले भएको रुजु सुची (चेकलिस्ट) बमोजिम रुजु गरी यकिन गरेर मात्र निवेदन दर्ता गर्न लगाउनुपर्नेछ सकल कागजात बमोजिमको प्रतिलिपि भए नभएको चेक जाँच गरी सकल कागजात फिर्ता गरी संलग्न कागजात सहितको निवेदन आवश्यक कारवाहीका लागि सिफारिस साथ पेश गर्नु पर्नेछ । तर सकल कागजात नभएको अवस्थामा सम्बन्धित निकायबाट प्रमाणित गरिएको प्रतिको प्रतिलिपि पेश गर्नु पर्ने छ ।

१२.सिफारिस समिति: प्राप्त निवेदन को चेक जाँच गरी आर्थिक राहत सहयोग रकमका लागि प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सिफारिस गर्न स्थानीय तहमा बढीमा तीन सदस्यीय देहाय बमोजिमको एक आर्थिक राहत सहयोग सिफारिस समिति रहनेछ:-

क. प्रशासकीय अधिकृत -संयोजक

ख.बालकल्याण अधिकारी -सदस्य

ग. आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख -सदस्य

१३. सिफारिस समितिको काम, कर्तव्य अधिकार: समितिको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तोके बमोजिम हुनेछ सो आधारमा यस समितिले आर्थिक राहत सहयोगका लागि सिफारिस गर्नु पर्ने छ ।

१४. आर्थिक राहत सहयोग रकमको स्वीकृति र भुक्तानी :आर्थिक राहत सहयोग समितिले ले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष पेश गरेको सिफारिस रकम स्वीकृत भए पछि चेक मार्फत भुक्तानी गरिने छ ।

१५. आर्थिक राहत सहयोग उपलब्ध गराउन नसकिने: यस कार्यविधि बमोजिमको आर्थिक राहत सहयोग बाल गृहमा रहेका बालबालिकाको लागि उपलब्ध गराउन सकिने छैन । तर कुनै गम्भीर प्रकृतिको रोग वा आकस्मिक चोटपटक लाग्न गएमा बाल गृहको तत्कालीन अवस्थाले उपचार गर्न नसक्ने भई सहयोगको लागि अनुरोध गरेमा आवश्यक जांचबुझ गरी त्यस्तो बालबालिकाको सरकारी अस्पतालमा भएको उपचार खर्चको प्राप्त बील भरपाइ अनुसार तोकिएको सीमाभित्र रही सहयोग उपलब्ध गराउन बाधा परेको मानिने छैन ।

१६. प्रचलित कानून बमोजिम हुने: यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका कुराहरु यसै बमोजिम र अन्य कुराहरुको हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

१७. नमुना हुन सक्ने: यस कार्यविधिलाई बाल संरक्षणका लागि आर्थिक राहत सहयोग उपलब्ध गराउन नगरपालिकाले नमुना कार्यविधिको रूपमा प्रयोग गर्न सक्नेछ ।

१८. बाधा अड्काउ फुकाउन सक्ने: यो कार्यविधि कार्यान्वयनको क्रममा कुनै बाधा अड्काउ परेमा यस नगरपालिकाको कार्यपालिकाको बैठकबाट फुकाउन सक्नेछ ।

अनुसुचि-१
- बुँदा ९=१ सँग सम्बन्धित_

श्री

दुधौली नगरपालिका दुधौली
बागमती प्रदेश नेपाल

विषय:- राहत उपलब्ध गराई पाउँ

प्रस्तुत विषयमा बालबालिका कोष सञ्चालन कार्यविधि २०७८ बुँदा ५ बमोजिमको लक्षित समुह अन्तरगत -विशेष सरक्षणको आवश्यकता भएका/ जोखिममा परेका / आर्थिक विपन्न परिवारका/ प्रकृतिक तथा मानवीय कारणबाट पीडित तथा प्रभावित/दुर्घटना तथा चोटपटकबाट गम्भीर रूपमा घाइते_ भएकोले मलाई वा मेरो स+रक्षणमा रहेको श्री लाई नियमनुसार राहत उपलब्ध गराई दिनुहुन अनुरोध गर्दछु।

स+लग्न कागजातहरु:-

- १ वडा/ अस्पताल/विधालय/सस्थाको सिफारिस।
- २ पासपोर्ट साईजको फोटो बालबालिका र सरक्षकको २,२प्रति
- ३ अन्य सम्बन्धित कागजातहरु

निवेदक:-

नाम:-

ठेगाना:-

फोन न:-